

COLUMN 13 mei 2023 – Marktpartijdonaties

Richard de Mos en alle andere aangeklaagden zijn door de rechtbank Rotterdam vrijgesproken van corruptie. De geruchtmakende zaak overschaduwde al jarenlang de Haagse lokale politiek en zal dat voorlopig nog wel even blijven doen. Momenteel wordt er in de Haagse gemeenteraad veel gesteggeld over de vraag of Hart voor Den Haag terug kan keren in het college van B&W. De rechtbank heeft daar niets over gezegd en dat is logisch, want een discussie over de poppetjes in het college is aan de gemeenteraad. Het vonnis van de rechtbank gaat vooral over de vraag hoe we moeten aankijken tegen partijdonaties van ondernemers. De financiële injecties van meer dan een ton door een handvol ondernemers en de invloed die deze ondernemers hierdoor kregen waren volgens het Openbaar Ministerie een schoolvoorbeeld van corruptie. Volgens het OM was zelfs sprake van een criminele organisatie. De rechtbank ziet dat heel anders. In de uitspraak stelt de rechtbank dat financiële ondersteuning van politieke partijen door particulieren of bedrijven een uiting is van maatschappelijke worteling van de politieke partij. Partijdonaties zijn volgens de rechtbank juist het toonbeeld van worteling in de maatschappij en worden in beginsel gedaan met een goede bedoeling.

Deze baanbrekende nieuwe visie biedt ongekende mogelijkheden voor de lokale politiek. En niet alleen voor Den Haag.

Nu wisten we natuurlijk al dat sommige bedrijven en ondernemers politieke partijen steunen via allerlei constructies, zoals met Clubs van 100 en andere giftenstichtingen. Dat bezorgt de politiek en ook de donateurs een wat schimmig, dubieus en groezelig imago. Maar met de recente uitspraak van de rechter hoeft geen enkel bedrijf en geen enkele ondernemer zich meer te schamen voor het sponsoren van de politiek. Waar veel bedrijven nu nog huiverig zijn om geld te doneren kan dat vanaf nu in alle openheid. Het is immers voor het goede doel, stelt de rechtbank. En bovendien ook nog aftrekbaar voor de belasting. Deze nieuwe visie van de rechtbank opent, kortom, de weg naar ongebreidelde marktwerking in de politiek.

Deze paradigmashift zat er natuurlijk al heel lang aan te komen. Want welke sector is de laatste decennia niet vrij gebleven van commercialisering? De media, de sport, de kunst, de zorg, de post, de telecommunicatie, de levering van energie, het spoor, heel veel sectoren zijn inmiddels ten prooi gevallen aan het neoliberale monster van marktwerking en commercie. Dat de politiek nu aan de beurt is, is dus geen verrassing. Maar welke gevolgen zal dit hebben? Wie springen straks in dit nieuwe gat in de markt? Een eerste verkenning levert al een aardig beeld op.

Zo heb ik vernomen dat een aantal lokale politici al in overleg is met potentiële shirt- en kledingsponsors. Ook allerlei exclusieve merken overwegen om sponsorcontracten te sluiten met politici, die daarmee het uithangbord worden voor hun producten. Precies zoals dat met popsterren en topsporters momenteel aan de orde van de dag is.

Andere mogelijkheden zijn dat moties en amendementen voortaan in alle openheid gekocht kunnen worden. Uiteraard met de garantie dat deze worden aangenomen door

de raad, want de financiële dekking is immers al geregeld. Daarbij zullen er verkoopformules ontstaan, zoals "twee moties halen, één betalen" en speciale kortingsacties, bijvoorbeeld tijdens de raadsvergadering op Black Thursday. Ik sluit niet uit dat ook voor schriftelijke vragen voortaan geld gevraagd gaat worden. En het zomerreces is voortaan geen komkommertijd meer, maar de periode waarin politici waarvan de houdbaarheidsdatum is verstreken in de uitverkoop worden gezet.

Deze ontwikkeling vraagt ook wat van de vergaderorde in de gemeenteraad. De burgemeester zal als voorzitter van de gemeenteraad moeten worden omgeschoold tot marktmeester. Bij hem kunnen politieke partijen straks spreektijd kopen. De griffier wordt salesmanager en langs de muren van de raadszaal komen reclameborden. Het spelelement en daarmee de kijkcijfers kunnen verhoogd worden door het gokken op stemmingen in de gemeenteraad mogelijk te maken. Dit maakt dat ook de uitzendrechten van de raadsvergaderingen aan mediabedrijven verkocht kunnen worden, die vervolgens weer reclamezendtijd kunnen verkopen.

Het zal ook niet lang meer duren of politieke partijen stappen naar de beurs. Met een beursgang kan immers nog meer kapitaal worden binnengeharkt om campagne te voeren. Deze nieuwe politieke industrie zal op termijn ook globaliseren. Er zullen politieke multinationals ontstaan met hoofdvestigingen in belastingparadijzen. Dit kan ook weer gunstig zijn voor Nederland en in het bijzonder voor Den Haag. Naast internationale stad van vrede en recht wordt The Hague de politieke wereldhoofdstad met hoofdkantoren van partijen als Global Farmers United en Hart voor de Wereld.

Na verloop van tijd zullen we erachter komen dat ook deze marktwerking meer kapot maakt dan ons lief is. Maar dat zal nog wel even duren. Misschien wel net zo lang als dat de juridische en politieke strijd rond Circus de Mos blijft voort slepen. Wordt vervolgd. Letterlijk en figuurlijk.